

GEODETSKI INSTRUMENTI IN OPREMA NA SLOVENSKEM

SURVEYING INSTRUMENTS AND EQUIPMENT IN SLOVENIAN LANDS

Miran Brumec

kovnjakom, ki so znanja s področij finomehanike, optike in matematike znali s svojo tehniško genialnostjo transformirati v inovacije, kakovost in uporabnost.

V prvem delu so opisane vrste instrumentov, nekatera orodja, pojmi in osnove zemljiškega katastra. Poglavje, ki nas popelje od nonija do GNSS-sprejemnika, se konča z nasveti o ravnanju z instrumenti. Tako rekoč vsi nasveti so še vedno uporabni.

V drugem poglavju spoznamo podjetja – najprej še finomehانيčne delavnice, ki so izdelovale instrumente, in njihove »hišne« konstruktorje.

Sledi najobsežnejše poglavje s katalogom 140 teodolitov, tahimetrov in GNSS-sprejemnikov, 32 nivelirjev ter raznovrstnih orodij in pripomočkov. Vsak instrument je časovno umeščen. Iz opisov tehnoloških značilnosti, namena in načina uporabe ter primerjave z drugimi instrumenti spoznamo izjemno strokovno znanje in širino mag. Slaka. Kakovostne fotografije kolega Puclja opise in tehnološki razvoj instrumentov še poudarijo.

Prijetno me je presenetilo četrto poglavje. V njem so kratki opisi in naslovi muzejev po svetu, v katerih hranijo zbirke geodetskih instrumentov. Mlajši kolegi jih morate nemudoma začeti obiskovati, če si jih želite ogledati.

Knjiga se sklene s seznamom spletnih biografij znanstvenikov in proizvajalcev geodetskih instrumentov, seznamom literature o geodetskih instrumentih in povezavami do obsežnih bibliografij z geodetsko literaturo.

Delo nas spodbudi, da se zavemo, kako bogata je naša geodetska tehniška dediščina. Poleg instrumentov in geodetske opreme imamo fundamentalni reper FR 1049 v Smolniku (1878), bazni točki 217 v Starošincih in 218 v Hotinji vasi (1860), bazni točki pri Radovljici (1950), mnogo geodetskih točk in reperjev različnih redov ter veliko učbenikov, diplom, magistrskih del in disertacij. Naši upokojeni strokovnjaki so polni znanja in izkušenj. Zdi se, da jih zaradi površnosti in netaktnosti ne znamo vključiti in jim prisluhniti, čeprav intenzivno spremljajo aktualne strokovne strateške in taktične odločitve, jih razvrščajo, ocenjujejo, ugotavljajo periode idej in trende razvoja.

Ali ne bi bilo lepo, če bi ustanovili geodetsko zgodovinsko društvo? Poleg ohranjanja geodetskih in fotogrametričnih instrumentov bi skrbelo za ohranjanje znanja o njihovi uporabi, urejanje dokumentacije o velikih geodetskih projektih, biografije slovenskih geodetinj in geodetov, staro terminologijo, digitalizacijo stare literature, ki še vedno pride prav, na primer Praktične geodezije (Novak, 1958), Zemljiškega katastra (Bratkovič, 1962) ...

Kot se ob prebiranju in primerjanju dogaja meni, se bo tudi vam: kako lepo je praktične izkušnje z nekaterimi od instrumentov nadgraditi z novimi znanji o instrumentih in mojstrih, ki so jih izumili in sestavili. To so bili še možje! Ko boste knjigo listali z otroki ali vnuki, bodo hitro opazili lesk v vaših očeh. Nič takšnega, smo pač ponosni na svojo stroko. Hvala, Janez in Boštjan!

Carl Zeiss Jena / Dahlta 010 (Foto: Boštjan Pucelj)

Miran Brumec

LGB, geodetski inženiring in informacijske tehnologije, d. o. o.
Ukmarjeva ulica 4, SI-1000 Ljubljana
e-naslov: miran.brumec@lgb.si